

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഏകോനചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകോനചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ॥

രാജേന്താ ദശരഥസ്യ വിലാപസ്തദാജ്ഞയാ സുമന്ത്രേണ
ശ്രീരാമസ്യ കൃതേ രഥസ്യാനയനം കോഷാധ്യക്ഷേണ സീതായൈ
ബഹുമുൽയവസ്ത്രാഭൂഷണാനാം സമർപണം കൗസൽയായാഃ
സീതാം പ്രതി പതിസേവായാ ഉപദേശഃ, സീതയാ
തസ്യാംഗീകരണം ശ്രീരാമസ്യ മാതരം പ്രതി രാജ്ഞി
ദോഷദ്യഷ്ടിം പരിത്യക്തുമനുരോധോഽന്യായാ മാത്യശ്ച
സംബോധ്യ വനം ഗന്തുമനുജ്ഞാപ്രാർഥനം ച

രാമസ്യ തു വചഃ ശ്രുത്വാ
മുനിവേഷധരം ച തം |
സമീക്ഷ്യ സഹ ഭാർയാഭീ
രാജാ വിഗതചേതനഃ || 2.39.1 ||

നൈനം ദുഃഖേന സന്തപ്തഃ
പ്രത്യവൈക്ഷത രാഘവം |
ന ചൈനമഭിസമ്പ്രേക്ഷ്യ
പ്രത്യഭാഷത ദുർമനാഃ || 2.39.2 ||

സ മുഹൂർത്തമിവാസംജേന്താ
ദുഃഖിതശ്ച മഹീപതിഃ |

വിലലാപ മഹാബാഹു

രാമമേവാനുചിന്തയൻ || 2.39.3 ||

മന്യേ വലു മയാ പൂർവം

വിവത്സാ ബഹവഃ കൃതാഃ |

പ്രാണിനോ ഹിംസിതാ വാപി

തൻമാമിദമുപസ്ഥിതം || 2.39.4 ||

ന ത്വേവാനാഗതേ കാലേ

ദേഹാച്ഛവതി ജീവിതം |

കൈകേയോ ക്ലിശ്യമാനസ്യ

മൃത്യുർമമ ന വിദ്യതേ || 2.39.5 ||

യോഹം പാവകസങ്കാശം

പശ്യാമി പുരതഃ സ്ഥിതം |

വിഹായ വസനേ സൂക്ഷ്മേ

താപസാച്ഛാദമാത്മജം || 2.39.6 ||

ഏകസ്യാഃ വലു കൈകേയോഃ

കത്യേയം വിദ്യതേ ജനഃ |

സ്വാർഥേ പ്രയത്നാനായാഃ

സംശ്രിത്യ നികൃതിം ത്വിമാം || 2.39.7 ||

ഏവമുക്ത്വാ തു വചനം

ബാഷ്പേണ വിഹതേന്ദ്രിയഃ |

രാമേതി സകൃദേവോക്ത്വാ

വ്യാഹർതും ന ശശാക സഃ || 2.39.8 ||

സഞ്ജ്ഞാം തു പ്രതിലഭ്യൈവ

മുഹൂർത്താത് സ മഹീപതിഃ |

നേത്രാഭ്യാമശ്രുപൂർണാഭ്യാം
സുമന്ത്രമിദമബ്രവീത് || 2.39.9 ||

ഔപവാഹ്യം രഥം യുക്ത്വാ
ത്വമായാഹി ഹയോത്തമൈഃ |
പ്രാപയൈനം മഹാഭാഗ -
മിതോ ജനപദാത് പരം || 2.39.10 ||

ഏവം മന്യേ ഗുണവതാം
ഗുണാനാം ഫലമുച്യതേ |
പിത്രാ മാത്രാ ച യത്സാധു -
ർവീരോ നിർവാസ്യതേ വനം || 2.39.11 ||

രാജേണാ വചനമാജ്ഞായ
സുമന്ത്രഃ ശീഘ്രവിക്രമഃ |
യോജയിത്വാ യയൗ തത്ര
രഥമശ്വൈരലക്യതം || 2.39.12 ||

തം രഥം രാജപുത്രായ
സുതഃ കനകഭൂഷിതം |
ആചചക്ഷേഽഞ്ജലിം കൃത്വാ
യുക്തം പരമവാജിഭിഃ || 2.39.13 ||

രാജാ സത്യരമാഹുയ
വ്യാപൃതം വിത്തസഞ്ചയേ |
ഉവാച ദേശകാലജേണാ
നിശ്ചിതം സർവതഃ ശുചിഃ || 2.39.14 ||

വാസാംസി ച വരാർഹാണി
ഭൂഷണാനി മഹാന്തി ച |

വർഷാൺയേതാനി സംഖ്യായ

വൈദേഹ്യാഃ ക്ഷിപ്രമാനയ || 2.39.15 ||

നരേന്ദ്രനൈവമുക്തസ്തു

ഗത്വാ കോശഗൃഹം തതഃ |

പ്രായച്ഛത് സർവമാഹൃത്യ

സീതായൈ ക്ഷിപ്രമേവ തത് || 2.39.16 ||

സാ സുജാതാ സുജാതാനി

വൈദേഹീ പ്രസ്ഥിതാ വനം |

ഭൂഷയാമാസ ഗാത്രാണി

തൈർവിചിത്രൈർവിഭൂഷണൈഃ || 2.39.17 ||

വ്യരാജയത വൈദേഹീ

വേഷ്മ തത് സുവിഭൂഷിതാ |

ഉദ്യതോഽശുമതഃ കാലേ

ഖം പ്രഭേവ വിവസ്വതഃ || 2.39.18 ||

താം ഭൂജാഭ്യാം പരിഷ്വജ്യ

ശ്വശൂർവചനമബ്രവീത് |

അനാചരന്തിം കൃപണം

മൂർധന്യുപാഘ്രായ മൈഥിലീം || 2.39.19 ||

അസത്യഃ സർവലോകേസ്ഥിൻ

സതതം സത്കൃതാഃ പ്രിയൈഃ |

ഭർതാരം നാനുമന്യന്തേ

വിനിപാതഗതം സ്ത്രിയഃ || 2.39.20 ||

ഏഷ സ്വഭാവോ നാരീണാ -

മനുഭൂയ പുരാ സുഖം |

അൽപാമപ്യാപദം പ്രാപ്യ
ദുഷ്യന്തി പ്രജഹത്യപി || 2.39.21 ||

അസത്യശീലാ വികൃതാ
ദുർഗാ അഹൃദയാഃ സദാ |
അസത്യഃ പാപസങ്കൽപാഃ
ക്ഷണമാത്രവിരാഗിണഃ || 2.39.22 ||

ന കുലം ന കൃതം വിദ്വാ
ന ദത്തം നാപി സംഗ്രഹഃ |
സ്ത്രീണാം ഗൃഹ്ണാതി ഹൃദയ -
മനിത്യഹൃദയാ ഹി താഃ || 2.39.23 ||

സാധൂനാം തു സ്ഥിതാനാം തു
ശീലേ സത്യേ ശ്രുതേ സ്ഥിതേ |
സ്ത്രീണാം പവിത്രം പരമം
പതിരേകോ വിശിഷ്യതേ || 2.39.24 ||

സ ത്വയാ നാവമന്തവ്യഃ
പുത്രഃ പ്രവാജിതോ വനം |
തവ ദേവസമസ്ത്യേഷ
നിർധനഃ സധനോഽപി വാ || 2.39.25 ||

വിജ്ഞായ വചനം സീതാ
തസ്യാ ധർമാർഥസംഹിതം |
കൃത്യാഞ്ജലിമുവാചേദം
ശ്വശ്രൂമദിമുഖേ സ്ഥിതാ || 2.39.26 ||

കരിഷ്യേ സർവമേവാഹ -
മാർയാ യദനുശാസ്തി മാം |

അഭിജ്ഞാസ്ഥി യഥാ ഭർതു -

ർവർതിതവ്യം ശ്രുതം ച മേ || 2.39.27 ||

ന മാമസജ്ജനേനാർയാ

സമാനയിതുമർഹതി |

ധർമാദ് വിചലിതും നാഹ -

മലം ചന്ദ്രാദിവ പ്രഭാ || 2.39.28 ||

നാതന്ത്രീ വാദ്യതേ വീണാ

നാചക്രോ വിദ്യതേ രഥഃ |

നാപതിഃ സുഖമേധേത

യാ സ്യാദപി ശതാത്മജാ || 2.39.29 ||

മിതം ദദാതി ഹി പിതാ

മിതം ഭ്രാതാ മിതം സുതഃ |

അമിതസ്യ തു ദാതാരം

ഭർതാരം കാ ന പുജയേത് || 2.39.30 ||

സാഹമേവംഗതാ ശ്രേഷ്ഠാ

ശ്രുതധർമപരാവരാ |

ആർയേ കിമവമന്യേയം

സ്ത്രിയാ ഭർതാ ഹി ദൈവതം || 2.39.31 ||

സീതായാ വചനം ശ്രുത്വാ

കൗസൽയാ ഹൃദയംഗമം |

ശുദ്ധസത്ത്വാ മുമോചാശ്രു

സഹസാ ദുഃഖഹർഷജം || 2.39.32 ||

താം പ്രാഞ്ജലിരഭിപ്രേക്ഷ്യ

മാതൃമധ്യേതിസത്കൃതാം |

രാമഃ പരമധർമാത്മാ

മാതരം വാക്യമബ്രവീത് || 2.39.33 ||

അംബ മാ ദുഃഖിതാ ഭൂത്വാ

പശ്യേസ്ത്വം പിതരം മമ |

ക്ഷയോഽപി വനവാസസ്യ

ക്ഷിപ്രമേവ ഭവിഷ്യതി || 2.39.34 ||

സുപ്തായാസ്തേ ഗമിഷ്യന്തി

നവ വർഷാണി പഞ്ച ച |

സമഗ്രമിഹ സമ്പ്രാപ്തം

മാം ഭക്ഷ്യസി സുഹൃദ്യുതം || 2.39.35 ||

ഏതാവദഭിനീതാർഥ -

മുക്ത്വാ സ ജനനീം വചഃ |

ത്രയഃ ശതശതാർധാ ഹി

ദദർശാവേക്ഷ്യ മാതരഃ || 2.39.36 ||

താശ്ചാപി സ തഥൈവാർതാ

മാതൃർദശരഥാത്മജഃ |

ധർമയുക്തമിദം വാക്യം

നിജഗാദ കൃതാഞ്ജലിഃ || 2.39.37 ||

സംവാസാത് പരുഷം കിഞ്ചി -

ദജ്ഞാനാദപി യത് കൃതം |

തന്മേ സമുപജാനീത

സർവാശ്ചാമന്ത്രയാമി വഃ || 2.39.38 ||

വചനം രാഘവസ്യേതദ്

ധർമയുക്തം സമാഹൃതം |

ശുശ്രൂവുസ്താഃ സ്ത്രിയഃ സർവാഃ
 ശോകോപഹതചേതസഃ || 2.39.39 ||

ജജ്ഞത്ഥിമ താസാം സന്നാദഃ
 ക്രൗഞ്ചീനാമിവ നിഃസ്വനഃ |
 മാനവേന്ദ്രസ്യ ഭാർയാണാ -
 മേവം വദതി രാഘവേ || 2.39.40 ||

മുരജപണവമോഘഘോഷവദ്
 ദശരഥവേശ്മ ബഭൂവ യത് പുരാ |
 വിലപിതപരിഭവനാകുലം
 വ്യസനഗതം തദഭൂത് സുദുഃഖിതം || 2.39.41 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഏകോനചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ||